

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ FILIALNY p.w. CHRYSTUSA KRÓLA

2. Czas powstania

I poł. XIV w.
przed 1313 r.

3. Miejscowość TRUMIEJE

nr hipoteczny

678

11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

4. Adres

Trumieje, gm. Gardeja

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo elbląskie

gmina

Gardeja pow. Kwidzyn

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Tronowo, Gr. Tromnau, Trumnia,
Trumnica, Trumenau7. Przynależność administracyjna
przed 1.VI.1975 r.

województwo gdańskie

powiat

Kwidzyn

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzymsko-katolicka
Czarne Dolne

9. Użytkownik i jego adres

J.W.

10. Rejestr zabytków

Nr 165/N/gdańsk

data 9.XII.1961

A-284

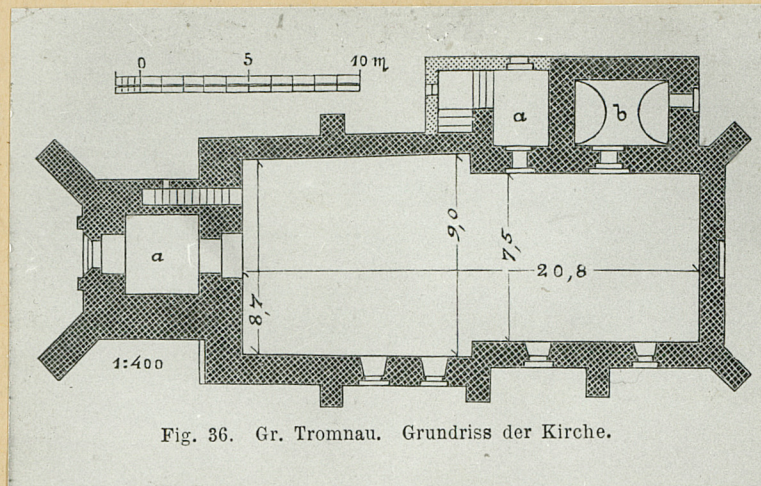

Fig. 36. Gr. Tromnau. Grundriss der Kirche.

Elewacja południowa

autor zdjęć A. Kołdecki, wrzesień 1987
 data wykonania PKZ Gdańsk
 miejsce przechowywania negatywów

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

Trumieje po raz pierwszy wzmiankowane są w 1293 r., kiedy to biskup pomezański Henryk nadał Teodorykowi Stange drogą zamiany 226 włók w Trumiejach. Stange otrzymał również prawo założenia kościoła. Data wzniesienia kościoła nie jest znana, lecz z jego rzutu i wykonania z granitowych ciosów można datować rozpoczęcie budowy około 1300 r., a więc przebudowa dawnego, drewnianego na obecnie istniejący, murowany kościół mogła mieć miejsce w ciągu życia Stangego, który zmarł pomiędzy 1313 a 1323 rokiem. Od II połowy XVI w. do końca II wojny światowej kościół był w rękach ewangelickich /I pastor ewangelicki w 1554 r./. Po II wojnie przeszedł w ręce katolickie. Obecnie - kościół filialny p.w. Chrystusa Króla parafii rzymsko-katolickiej p.w. M.B. Różańcowej i św. Antoniego w Czarnym Dolnym, erygowanej w 1962 r.

W latach 1851, 1873, 1892 przechodził remonty. M.in. naprawiono pokrycie dachu i hełm na dzwonnicy na wieży, a także dobudowano od północy, po zachodniej stronie zakrystii kruchtę i odnowiono portal zachodni.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA

Kościół położony jest na południowym końcu wsi Trumieje, po wschodniej stronie szosy biegnącej od Pawłowa. Otoczony jest prostokątnym w rzucie, porośniętym trawą terenem będącym częścią dawnego cmentarza. Teren ogrodzony jest płotem z ażurowych, żelaznych krat dawnych obejść grobowych. Kościół jest orientowany wschód-zachód. Od wschodu graniczy z zabudowaniami szkoły, od zachodu, poprzez szosę z gospodarstwami, a od południa i północy z nieużytkami. W najbliższym otoczeniu kilka starych lip pochodzących z drzewostanu dawnego cmentarza.

MATERIAŁ I KONSTRUKCJA

Ściany murowane - w dolnej partii z granitowych kamieni, wyżej z cegieł.
Strop płaski, drewniany, belkowy.
Wieżba dachowa drewniana, słupowo-jętkowa, kryta dachówką holenderką.
Okna - witraże w metalowych ramach.

PLAN

Kościół orientowany, halowy. Od zachodu kwadrytowa wieża z wąskimi schodami w grubości muru od północy. Po środku prostokątna nawa główna. Od wschodu prostokątne prezbiterium. Od północy, przy prezbiterium niewielka, prostokątna, sklepiona kolebką zakrystia, przy której od zachodu dobudowane w XIX w. niewielka, prostokątna kruchtę.

BRYŁA

Nawa główna i prezbiterium jednakowej wysokości. Różnią się od siebie szerokością - prezbiterium nieco od nawy węższe. Całość kryta jednym, dwuspadowym dachem, schodzącym od północy niżej, nad zakrystią i kruchtę. Od wschodu trójkątny szczyt gotycji zamyka prezbiterium. Od zachodu kwadratowa wieża z czterospadowym, namiotowym dachem i sześcioboczną dzwonnica krętą hełmem z iglicą. Całość ujęta przyporami. Wieża posiada od zachodu dwie, ukośne, czterostopniowe skarpy. Szczyt ukośnie flankowany dwustopniowymi skarpami. W ścianie południowej dwie zewnętrzne przypory są dwustopniowe, środkowa - jednostopniowa. W ścianie północnej widoczna tylko jedna, dwustopniowa skarpa. Drugą zaskłania dobudowana w XIX w. kruchtę.

ELEWACJE

Zachodnia /frontowa/. Od zachodu znajduje się czworokątna wieża z ostrołuczny portalem o profilowanych ościeżach na osi. Portal ujęty dwoma lizenami. Nad portalem płaski fryz, nad nim trzy ostrołuczne blendy. W środkowej okienko. Powyżej, z trzech stron wieżę obiega płaski fryz pomiędzy dwoma rzędami wysuniętych cegieł. Nad tym fryzem kolejne trzy ostrołuczne blendy. Od frontu wysokie, w ścianach bocznych dwie wysokie i jedna, od wschodu krótsza. / c.d. na wkładce

14. Kubatura 1170 m ³	15. Powierzchnia użytkowa 250 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne sakralne	17. Użytkowanie obecne sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

WAP Gdańsk - Kamera Wojenna i Domen w Kwidzynie, sygn. 8/3027 -
Kirchen-, Pfarr u. Schulbauten, Gr. Tromnau 1776 - 91.

22. Bibliografia

Schematyzm Diecezji Warmińskiej. Olsztyn 1973.
Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i Innych Krajów
Słowiańskich. Warszawa 1886.
J. Heise - Die Bau- und Kunstdenkmäler der Provinz Westpreussen
H. XI. Kreis Marienwerder. Danzig 1898., s. 105 - 111.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

w: J. Heise - Die Bau- und Kunstdenkmäler der Provinz Westpreus-
sen. H. XI. Kreis Marienwerder. Str. 106 ryc. 36 - rzut kościoła
1:400; str. 108, ryc. 37 - wschodni szczyt kościoła; s. 109, ryc. 38 -
widok na kościół od zachodu.

24. Uwagi różne

25. Wypełnił
arch. Joanna Labenz
listopad 1987

26. Sprawdził

1. Miejscowość

TRUMIEJE

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ p.w. CHRYSTUSA KRÓLA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Opis /c.d./, Fot. - Elewacje: wschodnia i północna

W tylnej, wschodniej ścianie wieży blend nie ma. Widoczny natomiast ślad po dawnym, nieco wyższym dachu. Ostatnia kondygnacja wieży podkreślona z trzech stron podobnym, jak niżej fryzem, do którego sięgają ukośne skarpy przy narożnikach wieży. W ostatniej kondygnacji wieży po dwa, ostrołuczne okienka z każdej strony. Od wschodu, dodatkowo, po bokach dwie wysokie, ostrołuczne, płytkie blendy. Całość zwieńczona prostym fryzem nad którym profilowany gzyms podokapowy. Wyżej czterospadowy, namiotowy dach kryty karpiówką podwójnie. U szczytu dachu sześciokątna, drewniana, obita blachą dzwonnica z wspartym na sześciu słupach, krytym blachą, sześciokątnym hełmem zwieńczonym szpicem i krzyżem. Dół wieży murowany z kamieni. Wyżej z cegły. Skarpy czterostopniowe. Poszczególne stopnie z ukośnymi daszkami z dachówki karpiówki. W frontowych płaszczyznach drugiego i trzeciego stopnia skarp prostokątne, prostokątne płytkie blendy.

Wschodnia - szczyt prezbiterium. U dołu, w osi ostrołuczna blenda o ościeżach z cegły, w murze z kamieni. Powyżej prosty fryz, w którym w osi umieszczone dwa odcinkowo sklepienie okienka /obecnie zamurowane/. Fryz jest podstawą trójkątnego, czterostopniowego szczytu. W szczycie symetrycznie rozmieszczone sześć ostrołucznych blend. W samym wierzchołku umieszczona okrągła, płytka blenda. Stopnie wieńczą kwadratowe w przekroju, zwieńczone trójkątnie sterczy. W dwóch środkowych blendach zwieńczone ostrołucznie okienka. Wyżej dwa prostokątne, nieduże otwory. Przy narożnikach elewacji ukośne, masywne, trójstopniowe skarpy o skosach krytych dachówką karpiówką. We wschodniej elewacji zakrystii małe, prostokątne okienko.

Północna elewacja nie posiada żadnych otworów. Widoczna potężna połać dachu nad prezbiterium, nawą, a niżej zakrystią i kruchtą. Elewacja w większości murowana z kamieniami.

Południowa - od wschodu prezbiterium z dwoma, półkoliście sklepieniami oknami. W ścianie nawy dwa, takie same okna, umieszczone niesymetrycznie. Ściana nawy lekko wysunięta przed ścianą prezbiterium. Na styku jednostopniowa skarpa. Dwustopniowe skarpy przy ścianie nawy i w połowie ściany prezbiterium. Elewację wieńczy profilowany gzyms podokapowy. Ściana w większej części murowana z kamieniami.

WYPOSAŻENIE

We wnętrzu kamienne płyty nagrobne z 1616, 1692 i 1700 r.

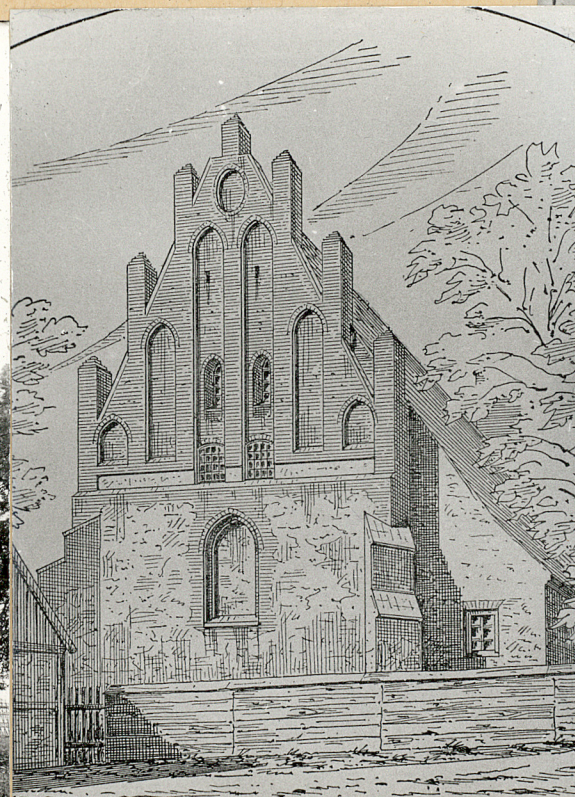
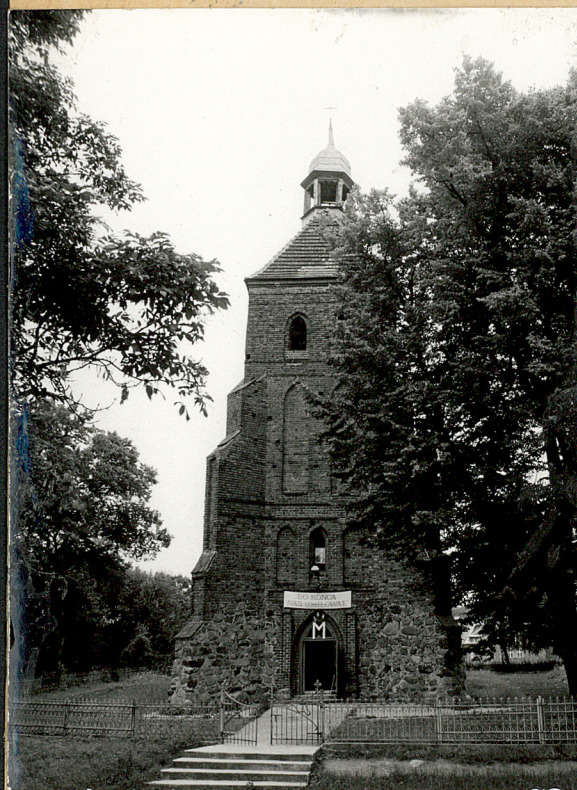

arch. Joanna Labenz 1987

Wkładkę założył:
(imie, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PP PKZ Gdańsk

1. Miejscowość TRUMIEJE	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ p.w. CHRYSTUSA KRÓLA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Fot. Elewacja zachodnia, wieża od północy, rysunki z końca XIX w. - widerok od wschodu i od zachodu
----------------------------	--	--

Wkładkę założył: arch. Joanna Labanz 1987
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PP PKZ Gdańsk

Wzór ODZ 1983 r.